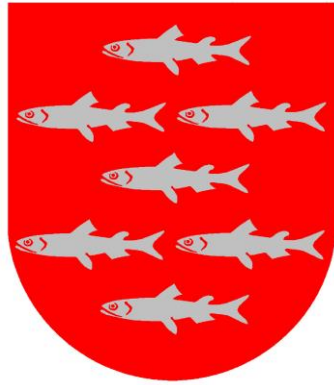

**Viitasaaren
Kotouttamisohjelma
2024**

Hyväksytty: Kaupunginvaltuusto 18.12.2023 §

Sisällys

1. Johdanto	3
2. Kotoutumisen edistämisen ohjenuorat	3
2.1 Valtion kotouttamisohjelma 2024	3
2.2 Laki kotoutumisen edistämisestä (2010/1386).....	4
2.3 Kaupunkistrategian kytkökset kotouttamistyöhön	5
2.4 Maahanmuuttaneet Viitasaarella	5
3. Kotoutumisen ilmiöihin vastaaminen Viitasaarella: tavoitteet, ratkaisut ja mittarit.....	6
3.1 Suomenkielen oppimisen haasteet ja opiskelumahdollisuuksien puute	6
3.2 Maahanmuuttaneiden tarttumapinta työelämään.....	7
3.3 Yhteisöllisyys ja osallisuus	8
3.4 Pitovoima ja väestörakenne.....	9
4. Maahanmuuttaneiden palvelut Viitasaarella:	9
4.1 Lakisääteiset palvelut	9
4.1.1 Alkukartoitus ja kotoutumissuunnitelma.....	10
4.1.2 Ohjaus- ja neuvonta	10
4.1.3 Monikielinen viestintä, tulkkaaminen ja kääntäminen	10
4.2 Koulutus	11
4.2.1 Varhaiskasvatus	11
4.2.2 Esiopetus, perusopetus ja aikuisten perusopetus	11
4.2.3 Lukio ja ammatilliset oppilaitokset	12
4.2.4 Vapaa sivistystyö- kansalaisopisto	12
4.3. Työllisyyden edistäminen.....	13
4.3.1 Maahanmuuttaneiden työllisyys Viitasaarella.....	13
4.3.3 Elinvoimapalvelut.....	14
4.3.3 TE-palvelut	14
4.4. Muut kotoutumista tukevat palvelut.....	15

4.4.1 Nuorisotyö	15
4.4.2 Etsivä nuorisotyö	15
4.4.3 Nuorten työpaja	15
4.4.4 Kulttuuri- ja liikuntapalvelut	15
4.4.5 Aluekirjasto.....	15
4.4.6 Asuminen	16
5. Sosiaali- ja terveystalvet	16
6. Kolmas sektori kotouttamassa	16

1. Johdanto

Kotoutumislain mukaan kuntien ja muiden paikallisten viranomaisten on tuettava paikallisesti tai seudullisesti kansainvälisyyttä, tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä edistettävä myönteistä vuorovaikutusta eri väestöryhmien välillä. Hyvät väestösuhteet ja kulttuurien välinen vuoropuhelu tekevät viihtyisän ja turvallisen ympäristön mahdolliseksi kaikille asukkaille. Kotoutumislakiin sisältyy säännös valtion kotouttamisohjelmasta. Lain mukaan valtioneuvosto päättää valtakunnallisesta kotoutumisen edistämisen kehittämisestä laatimalla hallituskaudelle kotoutumisen edistämisen tavoitteet ja toimenpiteet sisältävän ohjelman (Valtion kotouttamisohjelma, VALKO). Kunnan tai useamman kunnan yhdessä on kotoutumislain mukaan laadittava kotouttamisohjelma. Ohjelman tarkoitus on edistää kotoutumista ja monialaista yhteistyötä. Ohjelma hyväksytään kunkin kunnan valtuustossa ja tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. Kotouttamisohjelma otetaan huomioon kuntalain mukaisesti myös kunnan talousarviota ja -suunnitelmaa laadittaessa.

Tätä kotouttamisohjelmaa työstettäessä on kokoonnuttu keskustelemaan jokaisen palvelualan esihenkilön ja suurimmassa osassa myös työntekijöiden edustajien kanssa. Palvelualueet ovat itse kuvanneet paikallista toimintatapaa ja nostaneet esille ratkaisumalleja, joilla voisivat vastata omiin ja yhteisiin haasteisiin. Mittarit on pyritty laatimaan niin, että niissä kerättävä tieto on poimittavissa josta nyt muodostuvasta tiedosta, eikä lisää tilastointityötä kohtuuttomasti. Asiakirjan on koostanut ukrainakoordinaattori.

Viitasaaren kaupungin kotouttamisohjelma toimii käsikirjana kaikille Viitasaarella asuvia maahanmuuttajia työssään kohtaaville toimijoille. Samalla se antaa kokonaiskuvan kaupungissa tehtävästä kotoutumistyöstä.

Kotouttamisen määrärahat on vuodelle 2024 huomioitu Viitasaaren sivistys- ja hyvinvointipalveluiden talousarviossa. Valtio maksaa kunnalle laskennallista korvausta kotoutumislain 2 §:n 2 ja 3 momentin mukaisista henkilöistä. Laskennallista korvausta on maksettu 1.3.2023 alkaen kunnille ja hyvinvointialueille myös tilapäistä suojelua saavista henkilöistä, joilla on kotikunta. Lisäksi kunnalla on mahdollisuus hakea korvauksia todellisten kustannusten perusteella. Laskennallisten korvausten muodostumista kunta seuraa ulkomaalaisrekisterin raporttien kautta.

Viitasaarella oli vuoden 2022 lopussa noin 6000 asukasta, näistä vieraskielisiä oli tilastokeskuksen (31.12.2022) mukaan 120. Kuntaan tullaan työn, opiskelujen ja perhesyiden takia, mutta myös pakolaisina humanitäärisistä syistä. Maaliskuussa 2022 Venäjän aloittaman hyökkäyssodan takia saapui tilapäisen suojelun statuksella kuntamalliin 50 ukrainalaista. Kuntamalli päättyi vuoden 2023 lopussa. Kuntamallissa asuneista suurin osa haki tai saa kotikunnan Viitasaarelta vuoden 2023 loppuun mennessä.

2. Kotoutumisen edistämisen ohjenuorat

2.1 Valtion kotouttamisohjelma 2024

Selonteko kotouttamisen uudistamistarpeista korvaa tällä hetkellä valtion kotouttamisohjelman. Maahanmuuttoon ja kotoutumisen edistämiseen liittyvä lainsäädäntö ja sen kehitystyö pohjautuvat Suomen hallituksen linjaamiin tavoitteisiin, Euroopan unionin (EU) lainsäädäntöön ja Suomea sitoviin kansainvälisiin sopimuksiin, kuten Euroopan ihmisoikeussopimukseen, kidutuksen vastaiseen yleissopimukseen, lapsen oikeuksien sopimukseen ja Geneven pakolaissopimukseen.

2.2 Laki kotoutumisen edistämisestä (2010/1386)

Laki kotoutumisen edistämisestä (kotoutumislaki) velvoittaa kuntaa järjestämään palveluita maahanmuuttaneille. Kunnalla on yleis- ja yhteensovittamisvastuu maahanmuuttajien kotouttamisen kehittämisestä sekä sen suunnittelusta ja seurannasta paikallistasolla. Kunnan on huolehdittava siitä, että kunnan palvelut soveltuvat myös maahanmuuttajille. Lisäksi kunnan on huolehdittava siitä, että maahanmuuttajille tässä laissa tarkoitettut toimenpiteet ja palvelut järjestetään sisällöltään ja laajuudeltaan sellaisina kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää. Kunnan on huolehdittava oman henkilöstönsä osaamisen kehittämisestä kotouttamisessa. Viitasaarella kotoutumista tukevia palveluita järjestetään kuntapalveluina ja yhteistyössä te-palveluiden ja Keski-Suomen hyvinvointialueen kanssa. (2010/1386 § 30)

Lakia kotoutumisen edistämisestä sovelletaan henkilöön, jolla on ulkomaalaislaissa (301/2004) tarkoitettu voimassa oleva oleskelulupa Suomessa. Lakia sovelletaan myös EU:n ja Pohjoismaiden kansalaisiin sekä heidän perheenjäseniinsä. Myös tilapäisesti maahan muuttaneella henkilöllä on mahdollisuus laissa mainittuihin toimenpiteisiin ja palveluihin. Tällaisia henkilöitä ovat esimerkiksi opiskelijat ja työn perusteella tilapäisen oleskeluluvan saaneet.

Voimassa oleva kotoutumislaki uudistetaan (kotoutumislain kokonaisuudistus, KOTO24) vastamaan eduskunnan edellytyksiä kotoutumisen edistämisestä (eduskunnan tarkastusvaliokunnan raportti). Kotoutumislain kokonaisuudistus tulee voimaan 1.1.2025 samanaikaisesti TE-palvelujen uudistuksen kanssa.

Uusi hallitus on tehnyt eduskunnalle esityksen jo hyväksytyin lain muuttamiseksi. Hallituksen esityksellä muutettaisiin kotoutumisen edistämisestä annettua lakia (681/2023), joka tulee voimaan 1.1.2025. Pääministeri Orpon hallitusohjelmassa on kirjauksia pakolaistaustaisista kunnille ja hyvinvointialueille maksettavan laskennallisen korvauksen korvauksajan lyhentämisestä, tulkkaus kustannusten alentamisesta, alaikäisenä ilman huoltajaa tulleiden aikuistumisen tuen yläikärajan laske- misesta sekä maahanmuuttajaäitien kotoutumisen edistämisestä.

KEHA-keskus käsittelee kuntien kotoutumiskorvauksia. Tällä hetkellä se työskentelee kotoutumisen valtakunnallisen tietovarannon ja asiakastietojärjestelmän kehittämiseksi. Tavoitteena on kotoutumisen tehostuminen ja tiedolla johtaminen. Kunnilla olisi velvollisuus käyttää tätä KotoDigi-palvelua. Valtakunnallisen järjestelmän käytön siirtymäaika olisi kaksi vuotta. Kunnissa sen tulisi olla käytössä viimeistään vuoden 2027 alusta.

Kotoutuminen on yksilöllinen prosessi ja se vaihtelee henkilökohtaisesti. Tämän ohjelman liitteessä 2 on kuvattu eritaustaisten tulijoiden kotoutumisprosessit (LIITE 2). Kotoutumisen edistämiseen liittyvät käsitteet on kuvattu liitteessä 1 työ- ja elinkeinoministeriön julkaiseman kotoutumisen sanaston mukaisesti (LIITE 1). Maahanmuuttaneen elämä ja kotoutuminen eivät tapahdu vain kaupungin palveluissa, vaan tehokkaaseen ja tuloksekkaaseen kotoutumiseen tarvitaan tiivistä yhteistyötä kotoutujan, kansalaisyhteiskunnan, kolmannen sektorin ja viranomaisten kesken. Myös oppilaitosten erilaiset palvelut tukevat maahanmuuttaneiden asettumista kuntaan. Erilaisten kehittämissankkeiden hakeminen ja hankkeissa kehitettyjen hyvien toimintojen juurruttaminen osaksi paikallista palvelutarjontaa on tärkeä, etteivät palvelut jää vain hankkeiden varaan. Viitasaarella on valmisteilla Kehittämissyhtiö Witas Oy:n hallinnoima hanke, joka keskittyy maahanmuuttotustaisten työllistämismahdollisuuksiin alueellisesti, joka tukee myös paikallisten yritysten osaajatarpeita.

2.3 Kaupunkistrategian kytkökset kotouttamistyöhön

Viitasaaren kaupunkistrategia on laadittu vuosille 2022–2026. Päämääräksi on asetettu: ”Vireä elinkeinoelämä ja monipuolinen työpaikkatarjonta. Viihtyisää asumista keskustasta kyliin. Hyvinvoiva ja osallistuva kuntalainen. Kestävästi ja rohkeasti kehittyvä Viitasaari.” Visiossa vuodelle 2032 tavoitellaan 10 000 asukasta kesäasukkaat mukaan lukien.

Vieraskielisten kotoutumisen edistäminen kunnassamme on suoraan yhteydessä strategian tavoitteisiin. Maahanmuuttajat ovat paikallisille työnantajille jo nyt merkittävä työvoimaresurssi. Heidän jäädessään asumaan Viitasaarelle he kasvattavat väkilukua, korjaavat ikärakennetta ja lisäävät elinvoimaa.

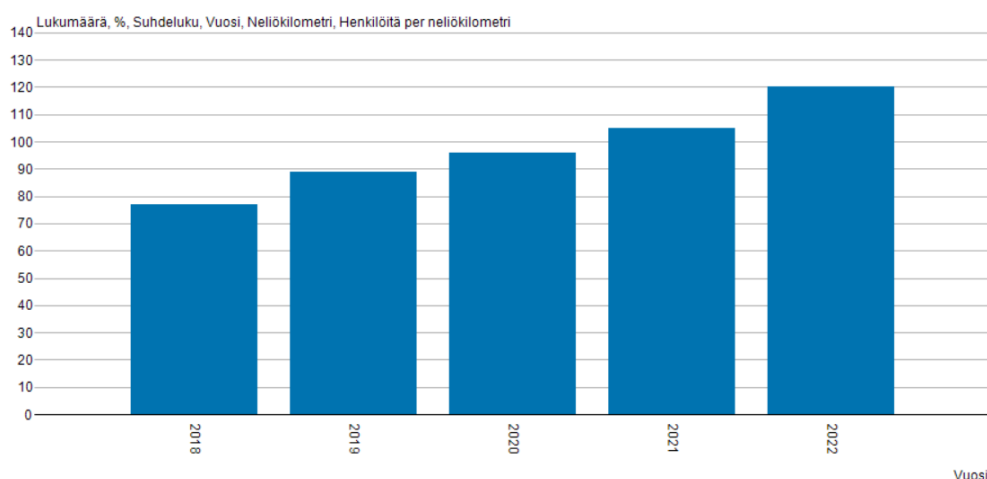
Kaupunkistrategian päämääränä on kehittää palveluhenkistä ja sujuvaa toimintakulttuuria, tiedon- ja asiointia sekä edistää asukkaiden osallistumismahdollisuuksia. Tässä on tärkeää huomioida muut kulttuurit kuntaa rikastuttavana mahdollisuutena, ei vai saavana osapuolena.

Toiminta-ajatukseen on kirjattu, että Viitasaaren arvot ovat vastuullisuus, rohkeus ja avoimuus. Kotoutumisen kannalta tärkeä ajatus on tiivistetty niissä hyvin: ”Tartumme rohkeasti ja ennakkoluulottomasti haasteisiin. Olemme avoimia uusille asioille ja ihmisille sekä luomme yhteisöä, jossa kaikki kokevat olevansa tervetulleita. Otamme asukkaat mukaan sekä hyödynnämme laajasti yhteisön osaamista.” Viitasaarella eletään samojen maahanmuuttajien kotoutumista hidastavien ilmiöiden kanssa kuin muissakin kunnissa. Rohkeutta ja ennakkoluulottomuutta käyttäen voimme kuitenkin muuttaa suuntaa, kun ilmiöt tunnistetaan ja niihin halutaan puuttua. Kaupungin kotoutumispalveluiden toimivuus parantaa vieraskielisten kokemusta siitä, että he ovat tervetulleita asettumaan Viitasaarelle.

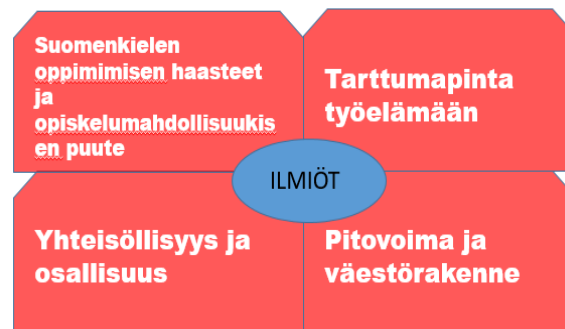
2.4 Maahanmuuttaneet Viitasaarella

Vuoden 2022 lopussa Viitasaarella asui 120 vieraskielistä, mikä on 2,0 % väestöstä. Vieraskielisistä 24 oli venäjän- ja 11 thainkielisiä. Muut kieliryhmät jäivät alle kymmenen henkilön, joten tietosuojan vuoksi lukuja ei ole julkaistu. Vieraskielisten osuus on kasvanut vuosittain.

Tunnuslukuja väestöstä muuttujina Vuosi. Viitasaari, Vieraskielisiä.

3. Kotoutumisen ilmiöihin vastaaminen Viitasaarella: tavoitteet, ratkaisut ja mittarit

3.1 Suomenkielen oppimisen haasteet ja opiskelumahdollisuuksien puute

Viitasaarella haasteena on suomen kielen kurssien vähäisyys ja te-palveluiden kotoutumiskoulutuksen pitkä jono. Osaavista suomen kielen opettajista on puutetta. Seutukunnalla jo olemassa olevaa kielenopetusta on haasteellista hyödyntää julkisten kulkuyhteyksien puuttuessa. Toisaalta yhdessä pienessä kunnassa ei aina ole tarpeeksi osallistujia suomen kielen opetuksen toteuttamiseksi paikallisesti. Työssäkäyvät vieraskieliset tekevät vuorotyötä, joten joustava-aikaisille ja nopeammin alkaville suomen kielen kursseille on tarvetta.

Pieni lapsi oppii suomen kielen ja kulttuurin tehokkaasti osallistumalla varhaiskasvatukseen. Vertaisryhmässä oppiminen on luontevaa. Haasteena on maahanmuuttaneiden perheiden tavoittaminen ja maahanmuuttaneiden vanhempien ymmärryksen lisääminen siitä, miten tärkeää lapselle on osallistua varhaiskasvatukseen säännöllisesti, jotta kielen oppiminen mahdollistuu.

Oppivelvollisuusikäisten kielten opetus tapahtuu koulupäivän aikana. Jotta lapsi saavuttaa perusopetukseen valmistavan opetuksen aikana sellaisen suomen kielen tason, jolla voi opiskella ikäistensä suomalaislasten rinnalla, tarvitaan kouluissa ammattitaitoista suomea toisena kielenä opettavia opettajia. On tärkeää huomioida myös jatko-opintojen mahdollistaminen myös akateemisella tasolla.

Tavoite: *Suomen kielen oppimismahdollisuuksien lisääminen*

Ratkaisut, joista osa on jo otettu käyttöön:

- Kielikoulutuksessa tehdään yhteistyötä eri toimijoiden kanssa.
- Erilaisista suomen kielen opiskelumahdollisuuksista pyritään viestimään entistä paremmin.
- Tulkin käyttöä palveluissa harkitaan yksilöllisesti.
- Työnantajille tiedotetaan mahdollisuuksista yhdistää kieliopinnot työhön.
- Vieraskielistä työvoimaa palkataan kaupungin omiin organisaatioihin silloin kun työtehtävien mahdollistavat huomioiden myös harjoittelu ja työkokeilu.
- Kansalaisopisto tarjoaa suomen kielen opetusta osana kurssitarjontaa.
- Kansalaisopisto työllistää vieraskielisiä ohjaajia kursseilleen kulttuurin edistämiseksi silloin kun se on tarkoituksenmukaista.
- Suomen kielen käyttöön ja oppimiseen kannustetaan kaikissa tilanteissa.
- Perusopetus järjestää oppivelvollisuusikäisten suomi toisena kielenä opetusta tuntikehyksen rajojen mukaisesti.

- Lukiossa hyödynnetään jo olemassa olevia opiskelumahdollisuuksia mahdollistamalla osallistuminen läsnäolo- tai etäopinnoissa.
- Kirjastossa on tarjolla materiaalia suomen kielen opiskeluun.
- Kirjaston ”Kohtaa ja kotiudu” -hanke (2023–2024) toimii suomen kielen oppimisen tukena.
- Kirjasto tarjoaa jatkossakin maksuttoman tilan kielen opiskeluun ja muuhun kansalaistointintaan.

Mittarit: (1.1.2024 alkaen 1x/vuosi)

- Suomen kielen opetustarjonta kunnassa eri kohderyhmille yhteensä (lapset, työttömät, työlliset.)

Varhaiskasvatus

- Varhaiskasvatuksessa olevat vieraskieliset lapset

Perusopetus

- Valmistavaan opetukseen osallistuvien määrä
- S2-opetukseen osallistuvien määrä

Toinen aste

- Lukiossa opiskelevien kuin suomea tai ruotsia äidinkielenään puhuvien määrä
- Lukion aloittaneiden/keskeyttäneiden/valmistuneiden muuta kuin suomea tai ruotsia äidinkielenään puhuvien määrä

Kansalaisopisto

- Suomen kielen kurssitarjonta

Kirjasto

- Vieraskielisen aineiston hankintamäärä
- Vieraskielisen aineiston lainausmäärät
- Kirjaston vieraskielisille suuntaamat tapahtumat

3.2 Maahanmuuttaneiden tarttumapinta työelämään

Työllistyminen määräytyy suhteessa kunnan työmarkkinoihin, ja työnantajien mahdollisuuksiin rekrytoida. Tällä hetkellä työmarkkinoilta katoaa rutiininomaisia työtehtäviä digitalisaation ja robotiikan myötä. Työmarkkinoille tulee toisaalta korkeaa osaamista, viestintäosaamista sekä abstraktia ajattelua ja ongelmanratkaisua vaativia tehtäviä.

Työ- ja elinkeinoministeriön (TEM) tutkimuksessa on havaittu, että maahanmuuttaneiden tarttumapintaa ja asemaa työelämässä heikentää mm. kaikkien osapuolten positiivisten kokemusten puute, suomen kielen osaamiselle asetetut vaatimukset, koulutusvaatimukset sekä taloudelliset haasteet. Maahanmuuttaneiden on vaikeaa verkostoitua ja löytää tämän avulla harjoittelu- tai työpaikkoja. Tutkimuksessa on nähty mahdollisuutena yritysyritys yhteistyö sekä kokonaisvaltainen työelämän monimuotoistuminen, johon myös Työelämän monimuotoisuusohjelma (TEM 2021) kannustaa. (Selon- teko kotoutumisen edistämisen uudistamistarpeista, TEM 2021). Työllisyyden edistäminen on yksi tärkeimmistä kotoutumisen toimenpiteistä, se on yksi parhaimmista tavoista integroida ihmiset osaksi yhteiskuntaa.

Viitasaarelaiset yritykset työllistävät jo nyt ulkomaalaista työvoimaa ja tarvitsevat sitä koko ajan lisää. Työnantajien mukaan Viitasaarella on haasteena löytää sopiva asunto työntekijöille. Myös asumisen viihtyvyyteen toivotaan panostusta. Osaavan työvoiman rekrytointi ulkomailta on yrityksille vaativa prosessi ja siihen kaivataan apua.

Tavoite: *Lisätään maahanmuuttaneiden mahdollisuuksia päästä ja kiinnittyä viitasaarelaiseen työelämään.*

Ratkaisut:

- Tarjotaan Viitasaarella asuville maahanmuuttaneille mahdollisuuksien mukaan työkokeilu/-harjoittelupaikkoja
- Selvitetään oppisopimusmahdollisuuksia
- Autetaan maahanmuuttaneita työntekijöistä yhdenvertaisesti suomen kieltä puhuvien kanssa.
- Kaupunki pyrkii viestimään asuntomahdollisuuksista
- Vastataan työelämän moninaisuuteen monialaisella yhteistyöllä.
- Tehdään yhteistyötä oppilaitosten kanssa
- Tarjotaan tukipalveluita yrittäjille.
- Huomioidaan hankkeet, joilla voidaan tukea yrityksiä saamaan osaavaa työvoimaa myös ulkomailta.
- Huomioidaan jo suunnitteluvaiheessa Viitasaarella asuvien maahanmuuttaneiden paikalliset palvelut osana TE-uudistusta (1.1.2025).

Mittarit: (1.1.2024 alkaen 1x/vuosi)

Työllisyyspalvelut

- Vieraskielisten työttömyysaste
- Työttömät vieraskieliset sukupuolen mukaan
- Työttömät vieraskieliset koulutusteen mukaan
- Aktivointiaste

3.3 Yhteisöllisyys ja osallisuus

Maahanmuuttaneella kuntalaisella tulee olla yhdenvertainen mahdollisuus osallistua ja olla mukana tekemässä omaa elämäänsä ja palvelujaan koskevia päätöksiä. Osallisuutta edistetään parhaiten arjen ympäristöissä, siellä missä ihmiset luontevasti tapaavat toisiaan: edistämällä työelämään pääsyä ja helpottamalla siellä pysymistä, tarjoamalla osallistumisen mahdollisuuksia niin kansalaistoiminnassa kuin palveluissa, huomioimalla erilaisten vähemmistöryhmien tarpeita ja varmistamalla turvallinen ja esteetön elinympäristö.

Viitasaaren kaupungilla on voimassa oleva tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma sekä osallisuusohjelma.

Järjestöt ja yhteisöt tarjoavat osallisuuden ja vaikuttamisen paikkoja hyvin monenlaisille ihmisryhmille, myös vähemmistöille ja heikoimmassa asemassa oleville

Tavoite: *Tavoitteena hyvinvoiva ja osallistuva kuntalainen*

Ratkaisu:

- Ylläpidetään ja edistetään maahanmuuttaneiden kuntalaisten mahdollisuuksia asioida eri palveluissa.
- Vastataan järjestöjen resurssitarpeisiin.
- Tehdään yhteistyötä palveluiden järjestämisessä hyvinvointialueen kanssa.
- Edistetään nuorten turvallista kasvua ja perheiden hyvinvointia muun muassa varhaisella tuella.
- Kehitetään liikuntapaikkoja ja tehdään niitä tutuksi kaikki ikä- ja harrastajaryhmät huomioiden.
- Kirjasto tekee aktiivista yhteistyötä koulun ja opettajien kanssa kirjaston käytön opastamisessa.
- Kirjaston hanke (2023–2024) toimii suomenkielen oppimisen tukena.
- Kirjasto tarjoaa jatkossakin maksuttoman tilan kielen opiskeluun ja muuhun kansalaistointintaan.

3.4 Pitovoima ja väestörakenne

Maahanmuuttaneet ovat resurssi työelämän tarpeisiin sekä yksi tekijä väestörakenteen tasapainottamiseen. Monimuotoisuutta voidaan hyödyntää taloudellisen kasvun sekä investointien houkutte- lussa. (Selonteko kotoutumisen edistämisen uudistamistarpeista, TEM 2021.)

Maahanmuuttaneiden pysymistä paikkakunnalla vähentää verkostojen puute, isompien kaupunkien houkuttelevuus, suomen kielen osaamisen vaatimukset ja työpaikkojen vähäisyys.

Tavoite: *Viitasaaren kaupungin pitovoiman paraneminen ja työelämän monimuotoisuuden ja työ- paikkojen kiinnostavuuden lisääminen*

Ratkaisut:

- Viitasaaren kaupungin talousarvion suunnittelussa huomioidaan kotouttamisen edistäminen.
- Kaupunki järjestää ohjaus- ja neuvontapalveluita.
- Kehitetään Viitasaaren palveluhenkistä ja sujuvaa toimintakulttuuria.
- Kaupunki edistää nuorten itsenäistä asumista aktiivisella asuntopolitiikalla.
- Kaupunki ja kehittämissyhtiö Witas Oy tekevät aktiivista yhteistyötä.

Mittarit:

Tilastokeskus

- Vieraskielisten kuntalaisten määrä Viitasaarella edellisen vuoden lopussa
- Vieraskielisten ikärakenne Viitasaarella edellisen vuoden lopussa

4. Maahanmuuttaneiden palvelut Viitasaarella:

4.1 Lakisääteiset palvelut

Kunta vastaa jatkossakin pakolaisten vastaanotosta ja alkuvaiheen kotoutumisesta. Kunta sopii kun- taan osoittamisesta ja kotoutumisen edistämistä ELY-keskuksen kanssa tehtävällä sopimuksella. ELY-keskuksen kanssa tehty sopimus kuntaan osoittamisesta ja kotoutumisen edistämistä sekä

kunnan kotouttamisohjelma ovat edellytyksiä kotoutumislain mukaisten korvausten maksamiselle. Kotoutumispalvelut ovat Viitasaarella osa kaupungin sivistys ja hyvinvointipalveluita.

4.1.1 Alkukartoitus ja kotoutumissuunnitelma

Alkukartoitus ja kotoutumissuunnitelma ovat osa lakisääteisiä maahanmuuttaneiden palveluja. Työttömän työnhakijan alkukartoitus tehdään TE-palveluissa vielä vuoden 2024 ajan. Laissa kotoutumisen edistämisestä (30.12.2010/1386) linjataan, että työvoimaviranomainen käynnistää alkukartoituksen maahanmuuttajalle, joka on työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun laissa tarkoitettu työtön työnhakija. Kunta käynnistää alkukartoituksen maahanmuuttajalle, joka saa muuten kuin tilapäisesti toimeentulotuesta annetun lain ([1412/1997](#)) mukaista toimeentulotukea.

Työvoimaviranomainen tai kunta voi käynnistää alkukartoituksen myös sitä pyytäneelle muulle maahanmuuttajalle, jos tämän arvioidaan sitä tarvitsevan. Alkukartoitus käynnistetään kahden kuukauden kuluessa asiakkuuden alkamisesta tai alkukartoitusta koskevasta pyynnöstä.

Hyvinvointialue voi työvoimaviranomaisen tai kunnan pyynnöstä osallistua 1 momentissa tarkoitettuun alkukartoitukseen, jos maahanmuuttajan kotoutumisen edistäminen edellyttää työvoimaviranomaisen, kunnan tai hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvien 6 §:ssä tarkoitettujen palvelujen yhteensovittamista.

Alkukartoitukseen kuuluvia toimia voidaan järjestää työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 32 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettujen täydentävien työnhakukeskustelujen sijasta. Työvoimaviranomainen tai kunta, joka on järjestänyt alkukartoituksen, ohjaa maahanmuuttajan tarvittaessa saamaan muun viranomaisen tai palvelujen järjestäjän palveluita. Ohjaamisessa on tehtävä yhteistyötä palvelujen järjestäjän kanssa.

Alkukartoituksen perusteella työvoimaviranomainen tai kunta arvioi, tarvitseeko maahanmuuttaja 11 §:ssä tarkoitettua kotoutumissuunnitelman. Kotoutumissuunnitelman tarvetta arvioitaessa kiinnitetään huomiota siihen, tarvitseeko maahanmuuttaja kotoutumiskoulutusta, omaehtoista opiskelua tai muita tässä luvussa tarkoitettuja toimenpiteitä kotoutumisensa tueksi.

4.1.2 Ohjaus- ja neuvonta

Viitasaaren kaupungin kotouttamistyö on osa sivistys- ja hyvinvointipalveluita ja siitä vastaa hyvinvointikoordinaattori. Laki kotoutumisen edistämisestä linjaa, että kunnan, työvoimaviranomaisen sekä muiden viranomaisten on annettava maahanmuuttajalle asianmukaista ohjausta ja neuvontaa kotoutumisesta edistävistä toimenpiteistä ja palveluista sekä työelämästä.

4.1.3 Monikielinen viestintä, tulkkaminen ja kääntäminen

Kaupungin palveluissa ensisijainen asiointikieli on suomi. Tarvittaessa palvelua annetaan muilla kielillä resurssien puitteissa. Virallisissa asioita hoidettaessa käytetään kuitenkin aina virallista, puoleuetonta tulkkiä. Näin turvataan asiakkaan ymmärrys häntä koskevissa asioissa. Viitasaaren kaupunki käyttää tulkki- ja käännöspalvelua ostopalveluna.

4.2 Koulutus

4.2.1 Varhaiskasvatus

Lapsen hakeutuessa varhaiskasvatukseen, täytetään hakemus varhaiskasvatukseen. Varhaiskasvatuksen palvelunohjaus järjestää lapselle sopivan varhaiskasvatuspaikan ja on yhteydessä perheeseen. Perheelle tarjotaan mahdollisuus tutustua paikkaan etukäteen.

Viitasaarella toimii kaupungin ylläpitämiä varhaiskasvatuksen yksiköitä. Hoitoajat määräytyvät perheen tarpeiden mukaan osa- tai kokoaikahoitona.

Varhaiskasvatuksen tavoitteena on tutustuttaa maahanmuuttajalapsi suomalaiseen kulttuuriin ja tukea suomen kielen oppimista, mutta tukea myös lapsen ja perheen oman kulttuuritaustan ylläpitämistä. Varhaiskasvatuksessa lapsi oppii sosiaalisia taitoja vertaisryhmissä sekä tarvitsemiaan arkitaitoja. Varhaiskasvatuksen aloitukseen kuuluu sopimus varhaiskasvatuspalvelusta, jossa käydään perheen kanssa keskustellen läpi keskeiset asiat. Lapsen kasvua ja kehitystä tuetaan tekemällä jokaiselle lapselle henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma (Vasu), johon kirjataan lapsen vahvuudet ja tuen tarpeet sekä keinot ja menetelmät tavoitteiden saavuttamiseksi. Vasu tehdään yhdessä perheen kanssa. Tarvittaessa käytetään tulkkipalvelua. Varhaiskasvatuksessa on käytössä 3-portainen tuki: yleinen, tehostettu ja erityinen tuki. Työntekijöillä on käytössään materiaali, jota voi käyttää tukena sekä lasten että vanhempien kanssa. Lapset puheeksi-menetelmää tarjotaan myös vieraskielisille lapsille.

Varhaiskasvatuksessa lasta tuetaan tarpeen mukaan muun muassa kuvilla, osa-aikaisella erityisopetuksella ja pienryhmätoiminnalla. Myös S2-materiaalia on käytössä. Lisäksi käytetään digitaalisia materiaaleja, jotka mahdollistavat useiden eri kielten käytön.

Varhaiskasvatusmaksu riippuu perheen tuloista, koosta, ja siitä, miten monta tuntia viikossa lapsi osallistuu varhaiskasvatukseen. Tietoa Suomen päivähoitojärjestelmästä 12 eri kielellä löytyy Info Finlandin sivuilta.

4.2.2 Esiopetus, perusopetus ja aikuisten perusopetus

Valtakunnallisissa opetussuunnitelmaperusteissa kieli- ja kulttuuriryhmillä tarkoitetaan saamelaisien, romanien, viittomakielisten ja maahanmuuttajien opetusta. Näiden oppilasryhmien opetus järjestetään huomioiden kielelliset ja kulttuuriset ominaispiirteet sekä mahdolliset opetussuunnitelmaperusteissa määritellyt erityistavoitteet. Muutoin noudatetaan voimassaolevia perusopetuksen opetussuunnitelmaperusteita.

Yksittäisen kieli- tai kulttuuriryhmään kuuluvan oppilaan opetuksen järjestäminen voidaan kuvata myös henkilökohtaisessa oppimissuunnitelmassa, jota laadittaessa tulee huomioida mitä opetussuunnitelmaperusteissa määrätään. Oppimissuunnitelmassa määritellään keinot, joilla tuetaan oppilaan kasvamista, ei ainoastaan suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön vaan myös oman kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiiviseksi ja tasapainoiseksi jäseneksi.

Koulun aloittamiseen voi hakea lykkäystä, jos lapsen suomen kielen taito on vielä heikko. Lykkäystä voi hakea vuodeksi. Tässä tapauksessa lapsi jatkaa esiopetuksessa tai saa perusopetukseen valmistavaa opetusta. Tämä kestää yhden lukuvuoden ajan. Opetuksen jälkeen oppilas jatkaa opiskelua

tavallisella luokalla. Järjestelyssä pyritään eri osapuolten väliseen joustavaan yhteistyöhön, jotta maahanmuuttajien sosiaalistuminen ympäröivään kouluyhteisöön onnistuisi mahdollisimman hyvin.

4.2.3 Lukio ja ammatilliset oppilaitokset

Viitasaaren lukioissa ei järjestetä vieraskielisille oman äidinkielen opetusta. Opintojen alussa muille muuta kuin suomea äidinkielenään puhuville kerrotaan tukijärjestelyistä (esimerkiksi tukiopetuksesta) ja heidän oikeuksistaan ylioppilaskirjoituksissa. Jokaiselle opiskelijalle pyritään suunnittelemaan yksilöllinen ja henkilökohtainen opintosuunnitelma lähtötasoarvioinnin perusteella.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opintojaksojen kontaktiopetuksessa opiskelijalla on mahdollisuus tulla arvioiduksi suomi toisena kielenä -oppimäärän mukaisesti, mikäli opiskelijan äidinkieli on muu kuin suomi ja hänen taitotasonsa mahdollistaa opetukseen osallistumisen. Opiskelijat voivat suorittaa S2-opintoja taitotasonsa mukaan myös itsenäisesti tai verkko-opintoina.

Viitasaarella toimii pohjoisen Keski-Suomen ammattiopisto (POKE).

Ammatillisen peruskoulutuksen opiskelijavalinnassa voidaan soveltaa harkintaan perustuvaa valintaa, jolloin opiskelijavalinnassa voidaan ottaa huomioon opiskelijan henkilöön liittyviä syitä ja poiketa valintapistemäärästä. Tällaisia syitä voivat olla muun muassa koulutodistuksen puuttuminen tai todistusten vertailuvaikkeudet. Hakijan koulutustarve ja edellytykset suoriutua opinnoista (esimerkiksi riittävä kielitaito) tulee arvioida ja ottaa huomioon, kun valintapistemäärästä poiketaan.

(<https://okm.fi/maahanmuuttajien-koulutuksen-kehittaminen>)

Elokuussa 2022 otettiin käyttöön uusi tutkintokoulutukseen valmentava koulutus (TUVA). TUVA-koulutus antaa valmiuksia suoriutua toisen asteen opinnoista ja opiskelija voi halutessaan suorittaa lukion tai ammatillisen koulutuksen opintoja. Koulutuksen aikana opiskelija voi tutustua eri toisen asteen koulutukseen ja saa ohjausta jatko-opintoihin ja uravalintaan. Vieraskielisten opiskelijoiden näkökulmasta tutkintoon valmentavassa opetuksessa on tärkeistä panostaa riittävään suomen kielen taitoon. (<https://okm.fi/maahanmuuttajien-koulutuksen-kehittaminen>.) POKE järjestää Viitasaarella TUVA-koulutusta. (<https://poke.fi/koulutus/tutkintokoulutukseen-valmentava-koulutus-tuva>)

4.2.4 Vapaa sivistystyö- kansalaisopisto

Viitaseudun opisto toimii Viitasaaren ja Pihtiputaan alueella ja on matalan kynnyksen harrastus- ja oppimispaikka sosiaaliselle kasvulle, itsensä kehittämiseksi sekä henkisen ja fyysisen vireyden ylläpitämiseen. Kansalaisopistossa on tarjolla laaja valikoima erilaisia kursseja kaikille ikäryhmille. Kurseilla voi opiskella esim. kieliä, liikuntaa, tanssia, musiikkia, kädentaitoja ja kuvataiteita yksilö- ja ryhmäopetuksena.

Ajankohtaisia tietoja kursseista saa opiston nettisivujen lisäksi paikallisista sanomalehdistä sekä sosiaalisesta mediasta.

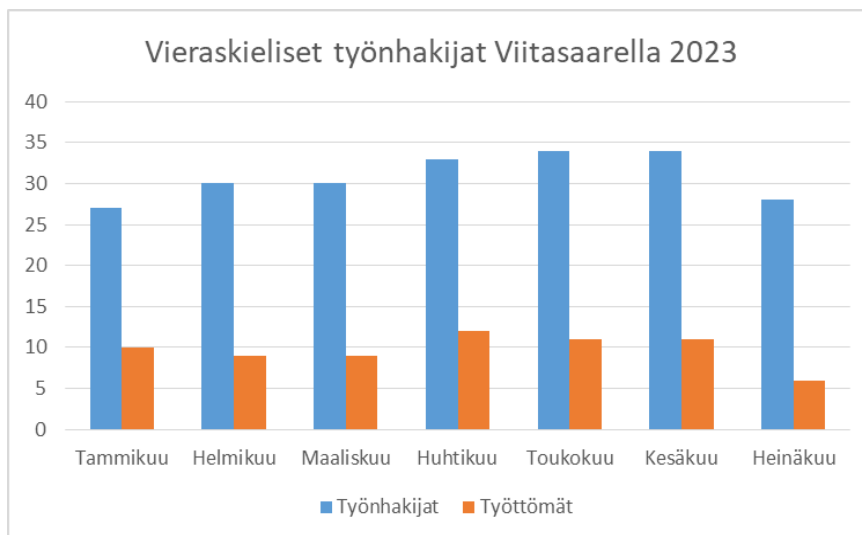
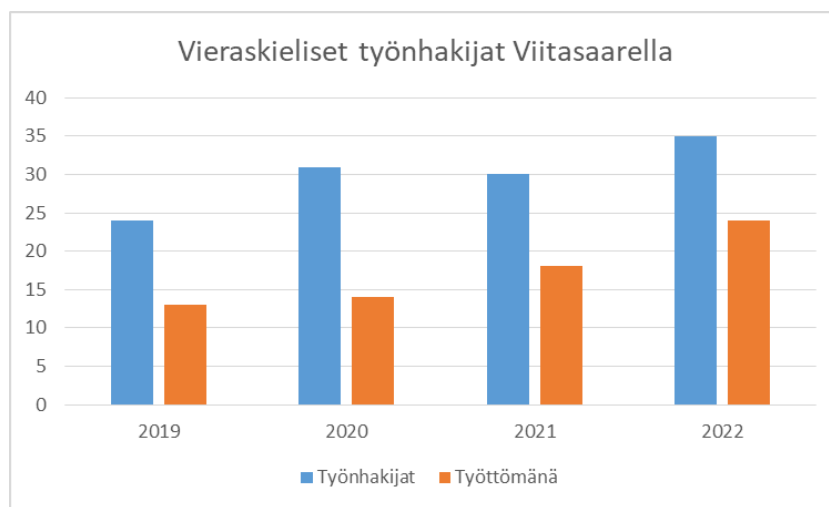
Viitaseudun opisto on saanut vuosittain opetusministeriön päätöksellä opintosetelityyppistä avustusta, jolla korvataan tai alennetaan mm. maahanmuuttajien opintomaksuja. Lisätietoa opintoseteliavustuksesta saa opiston toimistosta.

4.3. Työllisyyden edistäminen

4.3.1 Maahanmuuttaneiden työllisyys Viitasaarella

Työllisyyden edistäminen on yksi tärkeimmistä kotoutumisen edistämisen toimenpiteistä. Työ nähdään yhtenä parhaimmista tavoista integroida ihmiset osaksi yhteiskuntaa ja Viitasaarta.

TE-toimiston työllisyyskatsauksen mukaan Viitasaaren kokonaistyöttömyysaste oli elokuussa 2023, 8,3 %. Kokonaistyövoiman määrän ollessa 2410 henkilöä, työttömiä 200 henkilöä. Työttömistä noin 60 % miehiä ja 40 % naisia, pitkäaikaistyöttömiä 28 %. Samanaikaisesti avoimia työpaikkoja oli 28. Keski-Suomen maakunnan työttömyysaste oli 11,7 %, 14 533 työtöntä työnhakijaa. Ulkomaalaisia työttömiä työnhakijoita Keski-Suomessa oli 1 354 henkilöä, muutos vuodentakaiseen +38,4 %. Vieraskielisten työnhakijoiden määrä on Viitasaarella kasvanut tasaisesti:

Työttömien maahanmuuttaneiden työmotivaatio on havaittu korkeaksi (Ulkomaalaisten syntyperää olevien työ- ja hyvinvointi 2014-tutkimus)

Viitasaaren kaupungin työllisyysyksikkö palvelee yhdenvertaisesti kaikkia työttömänä olevia Viitasaarella asuvia. Maahanmuuttaneiden henkilöiden työllistämiseksi tehdään yhteistyötä hyvinvointikoordinaattorin kanssa.

4.3.3 Elinvoimapalvelut

Yrittäjille suunnattuja palveluita sekä tukea toimitilakysymyksiin tarjoavat Viitaseudun Yrityspalvelut Oy sekä Kehittämisyhtiö Witas Oy. Kaikki palvelut on tarkoitettu myös Viitasaarella asuville maahanmuuttajille.

4.3.3 TE-palvelut

TE- palveluissa maahanmuuttaja saa tietoa avoimista työpaikoista ja TE- palvelut tukevat maahanmuuttajaa työnhaussa ja osaamisen kehittämisessä. Viitasaaren TE-palvelut on järjestetty yhteispalvelupisteiden kautta.

TE-toimisto vastaa työnhakijoiksi rekisteröityneiden asiakkaidensa alkukartoitusten ja kotoutumissuunnitelmien tekemisestä sekä kotoutumiskoulutukseen ohjaamisesta.

Työ- ja elinkeinopalvelut käynnistää **alkukartoituksen** maahanmuuttajalle, joka on työtön ja rekisteröity työnhakijaksi. Alkukartoitus toteutetaan siten, että sen perusteella maahanmuuttaja voidaan ohjata työmarkkinoille, tarvettaan vastaavaan koulutukseen tai muihin kotoutumista edistäviin toimenpiteisiin ja palveluihin. Alkukartoituksen perusteella arvioidaan myös tarvitseeko asiakas kotoutumislain (1386/2010) 12 §:n 1 momentin mukaisen kotoutumissuunnitelman. Alkuhaastattelu ja tarkentavat toimenpiteet tehdään maahanmuuttajan äidinkiellellä tai kielellä, jota maahanmuuttajan voidaan todeta asian laatuun nähden riittävästi ymmärtävän.

Kotoutumissuunnitelma on maahanmuuttajan yksilöllinen suunnitelma niistä toimenpiteistä ja palveluista, joiden tarkoituksena on tukea maahanmuuttajan mahdollisuuksia hankkia riittävä suomen- tai ruotsinkielen taito sekä muita yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja sekä edistää hänen mahdollisuuksiaan osallistua yhdenvertaisena jäsenenä yhteiskunnan toimintaan. Suunnitelman avulla asiakas voidaan ohjata kieli- tai kotouttamiskoulutukseen tai esimerkiksi työvoimakoulutukseen tai omaehtoiseen opiskeluun työttömyysetuudella.

Kotoutumissuunnitelman enimmäisaika on 3 vuotta, mutta joissakin tapauksissa sitä voidaan pidentää 2 vuodelle.

Maahanmuuttajalle, jonka oppivelvollisuus on päättynyt, järjestetään suomen tai ruotsin kielen opetusta ja tarvittaessa luku- ja kirjoitustaidon opetusta sekä muuta opetusta kotoutumiskoulutuksena. Sen tarkoitus on edistää työelämään ja jatkokoulutukseen pääsyä sekä yhteiskunnallisia, kulttuurisia ja elämänhallintaan liittyviä valmiuksia. Kotoutumiskoulutukseen voi sisältyä myös aikaisemmin hankitun osaamisen tunnistamista ja tutkinnon tunnustamista sekä ammatillista suunnittelua ja ura-ohjausta. Kotoutumiskoulutus toteutetaan pääsääntöisesti työvoimakoulutuksena. Kotoutumiskoulutusta voidaan järjestää myös omaehtoisena opiskeluna.

Aloittelevien yrittäjien on mahdollista saada starttirahaa, koulutusta ja konsultointia. Työnantajille tarjotaan rekrytointipalveluja, koulutusta ja neuvontaa ulkomaalaisen rekrytointiin. TE-toimisto myöntää palkkatukea työttömän työnhakijan työllistämiseen.

4.4. Muut kotoutumista tukevat palvelut

4.4.1 Nuorisotyö

Kaupungin nuorisotyö on aktiivista. Maahanmuuttajanuorten kohdalla nuorisotyö tarjoaa tilat ja mahdollisuudet tavata muita nuoria ja harrastaa. Nuorisotyön tehtävänä on tukea nuorten kasvua ja itsenäistymistä, edistää nuorten aktiivista kansalaisuutta, nuorten sosiaalista vahvistamista sekä parantaa nuorten kasvu- ja elinoloja.

4.4.2 Etsivä nuorisotyö

Etsivä nuorisotyö toimii monialaisessa yhteistyössä eri viranomaistahojen ja yritysten kanssa. Nuori tai nuoresta huolta kantava aikuinen voi ottaa yhteyttä etsivää nuorisotyötä tekevään henkilöön. Työntekijällä on vaitiolovelvollisuus, ja hän työskentelee aina nuoren asiakkaansa suostumuksella. Toiminta perustuu luottamukseen ja vapaaehtoisuuteen. Työntekijä voi saattaa nuoren tarvittaessa myös muiden palveluiden piiriin.

4.4.3 Nuorten työpaja

Nuorten työpaja palvelee alle 29-vuotiaita nuoria, jotka etsivät paikkansa yhteiskunnassa, työelämässä tai koulutuksessa. Työpajalla työskennellään mm. palkkatuella, työkokeilussa tai -harjoittelussa. Jokaisen asiakkaan kanssa laaditaan yksilöllinen suunnitelma, jonka avulla pyritään löytämään reitti elämässä eteenpäin. Työpajajakson kesto on yksilöllinen. Työpaja on mahdollisuus myös maahanmuuttaneille nuorille. Työpajalle voi hakeutua ottamalla yhteyttä nuorten työpajan vastaavaan ohjaajaan.

4.4.4 Kulttuuri- ja liikuntapalvelut

Kaupungin hyvinvointi- ja vapaa-aikapalvelut tuottaa palveluitaan siten, että se edistää kuntalaisten hyvinvointia, terveyttä, elinvoimaisuutta, omatoimisuutta. Vapaa-aikapalvelut tarjoavat hyviä ja monipuolisia liikunta- ja kulttuuripalveluja ja ylläpitävät liikunta- ja harrastuspaikkoja yhteistyössä eri toimijoiden kanssa sekä edistävät liikunta- ja kulttuuriyhdistysten toimintaa. Seutukunnalla toimii useita aktiivisia urheilu- ja liikuntaseuroja, joiden toimintaan osallistuminen on helppoa. Vapaa-ajan palvelut ovat tärkeä osa maahanmuuttajien viihtyvyyttä ja yhteiskuntaan sopeutumista. Tapah- tumien järjestelyissä voidaan ottaa eri ryhmien toiveita huomioon.

4.4.5 Aluekirjasto

Aluekirjastolla on kolme palvelupistettä: Pihtiputaan kirjasto, Viitasaaren kirjasto sekä kirjastoauto. Kirjasto- ja tietopalvelujen tavoitteena on edistää väestön yhtäläisiä mahdollisuuksia asioida kirjastossa, hankkia tietoa ja kehittää kansalaisvalmiuksiaan. Kirjasto on tila, jonne voi tulla kuka tahansa ja peruspalvelut ovat maksuttomia. Kirjaston henkilökunta perehdyttää kirjaston käyttöön.

Viitasaaren kirjastossa on asiakkaiden käytössä internet-yhteydet, tiedonhakupalvelut ja mm. tulos-tin. Kirjaston henkilökunta avustaa laitteiden käyttämisessä. Kirjastojen kokoelmissa on vieraskielistä aineistoa.

Kirjastossa otetaan mahdollisuuksien mukaan huomioon eri väestöryhmien kirjastopalvelujen tarpeet ja tarvittaessa tilaavat aineistoa kaukopalveluna isoimmista kirjastoista. Oman aineiston lisäksi vieraskielistä aineistoa voi lainata monikielisen kirjaston palveluista. Suomen kielen oppimiseen kirjastosta löytyy sekä oppikirjoja, että helpolla suomen kielellä kirjoitettua aineistoa. Kirjastoissa on käytettävissä myös digitoituja ulkomaisia sanomalehtiä, joita löytyy noin 7000 lehteä 150 maasta ja yli 60 eri kielellä. Kirjastoissa voidaan järjestää maahanmuuttajille suunnattuja tapahtumia, opastuksia jne. kysynnän ja mahdollisuuksien mukaan.

4.4.6 Asuminen

Kaupungin vuokra-asuntojen vuokraamisesta ja kiinteistönhoidosta vastaa Viitasaaren Vuokra-asunnot oy, joka on kaupungin tytäryhtiö. Asuntoa haetaan esisijaisesti sähköisellä hakemuksella.

Asunnon vuokraaminen on mahdollista myös suoraan yksityiseltä asunnon omistajalta. Asumisen tukia haetaan esisijaisesti Kelalta.

5. Sosiaali- ja terveystalvet

Maahanmuuttajan sosiaali- ja terveystalvet järjestetään samoin, kuin muidenkin kuntalaisten silloin, kun henkilöllä on kotikunta. Palveluiden järjestämisestä vastaa Keski-Suomen hyvinvointialue.

Mikäli kotikuntaa ei ole, vastaa vastaanottokeskus asiakkaan sosiaali- ja terveystalveista.

6. Kolmas sektori kotouttamassa

Viitasaarella eri seurakunnat ja yhdistykset osallistuvat aktiivisesti kotouttamistyöhön. Seurakunnat ja järjestöt tukevat vähävaraisia mm. lahjoituksin ja keräyksin.

LIITE 1: Käsitteet

Kotoutumisen edistäminen on toimia ja palveluita, joilla maahanmuuttanut pääsee osaksi yhteiskuntaa. Maahanmuuttaneen ja yhteiskunnan sekä valtaväestön vuorovaikutteista kehitystä edistetään monin tavoin. Kotoutuminen on henkilökohtainen prosessi, jonka tavoitteena on, että maahanmuuttanut saa uudessa yhteiskunnassa tarvittavat tiedot ja taidot omien tavoitteidensa mukaisesti. Kotoutuminen on esisijaisesti hyvinvointia.

Kiintiöpakolainen on ihminen, joka on valittu Suomeen vuosittaisen pakolaiskiintiön puitteissa. UNHCR ja Suomen viranomaisdelegaatio on tutkinut kiintiöpakolaisen kansainvälisen suojelun tarpeen, ja hänelle on myönnetty jo oleskelulupa ennen Suomeen saapumista. Suomen vuoden 2021 pakolaiskiintiö on 1050 henkilöä. Kiintiöpakolainen muuttaa suoraan kuntaan kuntalaiseksi.

Kuntapaikka. Kunnat päättävät Suomessa itsenäisesti tarjoamistaan kuntapaikoista. Kuntapaikka tarkoittaa sitä, että kunta sitoutuu vastaanottamaan ko. henkilön ja tarjoamaan hänelle asumispalveluita sekä muita kotoutumisen edistämiseen liittyviä palveluita. Kuntapaikka voidaan tarjota sekä kiintiöpakolaiselle että oleskeluluvan saaneelle turvapaikanhakijalle.

Kotoutuminen tarkoittaa maahanmuuttajan ja yhteiskunnan sekä valtaväestön vuorovaikutteista kehitystä, jonka tavoitteena on, että maahanmuuttaja maahanmuuttanut saa uudessa yhteiskunnassa

tarvittavia tietoja ja taitoja omien tavoitteidensa mukaisesti. Tämä kehitys tapahtuu samalla, kun maahanmuuttajalla maahanmuuttaneilla on mahdollisuus oman kielen ja kulttuurin ylläpitämiseen. **Kotoutumisen edistäminen** on maahanmuuttaneen kotoutumisen edistämistä monialaisena yhteistyönä (viranomaisten, järjestöjen, kansalaisten sekä yhteisöjen) erilaisilla toimenpiteillä ja palveluilla.

Kotoutumisaika on kotoutumislain määrittelemä aika, jonka aikana maahanmuuttaja maahanmuuttanut on oikeutettu erityisiin kotoutumista edistäviin toimenpiteisiin (yleensä kolme vuotta, maksimissaan viisi vuotta) esim. osallistua kotoutumiskoulutuksiin.

Kotoutumissuunnitelma on yksilöllinen tai koko perheelle tehtävä suunnitelma niistä toimenpiteistä ja palveluista, joilla tuetaan yksilön tai perheen mahdollisuuksia hankkia riittävä suomen tai ruotsin kielen taito, sekä muita uudessa yhteiskunnassa tarvittavista kotoutumista edistävästä tiedoista ja taidoista.

Maahanmuuttanut on ulkomaalainen henkilö, joka asettuu asumaan muuhun kuin kotimahaansa pysyväisluonteisesti. Maahanmuuttaneella on oleskelua varten myönnetty lupa asua maassa. Maahanmuuttanut on yleiskäsite, joka koskee eri perustein maahan muuttavia henkilöitä. Maahanmuuttanut on alkanut korvata termiä maahanmuuttaja.

Pakolainen on henkilö, jolle on myönnetty kansainvälistä suojelua kotimaansa ulkopuolella. Hän on joutunut jättämään kotimaansa, koska hänellä on perusteltu syy pelätä joutuvansa vainotuksi alkuperänsä, kansallisuutensa, uskontonsa, yhteiskunnalliseen ryhmänsä tai poliittisen mielipiteensä vuoksi. Pakolainen ei saa suojelua omasta kotimaastaan, jonka vuoksi hän hakee kansainvälistä suojelua oman maansa ulkopuolelta. Kaikki kotimaansa esim. sodan, nälänhädän tms. vuoksi jättäneet eivät ole pakolaisia. Pakolaisuuden perusteet tutkii joko Yhdistyneiden kansakuntien pakolaisjärjestö UNHCR tai suojelua hakevan vastaanottavan maan ulkomaalaisasioista päättävä virasto, Suomessa Maahanmuuttovirasto eli Migri.

Turvapaikanhakija saapuu itsenäisesti rajan yli ja hakee kansainvälistä suojelua. Kansainvälisen suojelun perusteet tai muut oleskeluluvan saannin perusteet tutkii Migri. Muita oleskeluluvan saannin perusteita voivat olla esim. yksilölliset inhimilliset syyt, toissijaisen suojelun tarve tai perheside. Oleskeluluvan tutkinnan ajan henkilö asuu vastaanottokeskuksessa ja on vastaanottopalveluiden piirissä. Mikäli turvapaikanhakija saa oleskeluluvan, hän saa kuntapaikan jostain kunnasta, tai voi muuttaa haluamaansa kuntaan itsenäisesti.

Ulkomaalainen tutkinto-opiskelija on ulkomaan kansalainen, joka tulee Suomeen suorittamaan korkeakoulututkinnon. Hänen oleskeluoikeutensa on myönnetty opiskelujen perusteella. Tutkinto-opiskelijaksi voi tulla myös esimerkiksi työsuhteen perusteella (tohtoriopiskelijat). Toisaalta myös EU-maiden kansalaisilla on vapaa liikkuvuus ja täten oikeus tulla opiskelemaan Suomeen.

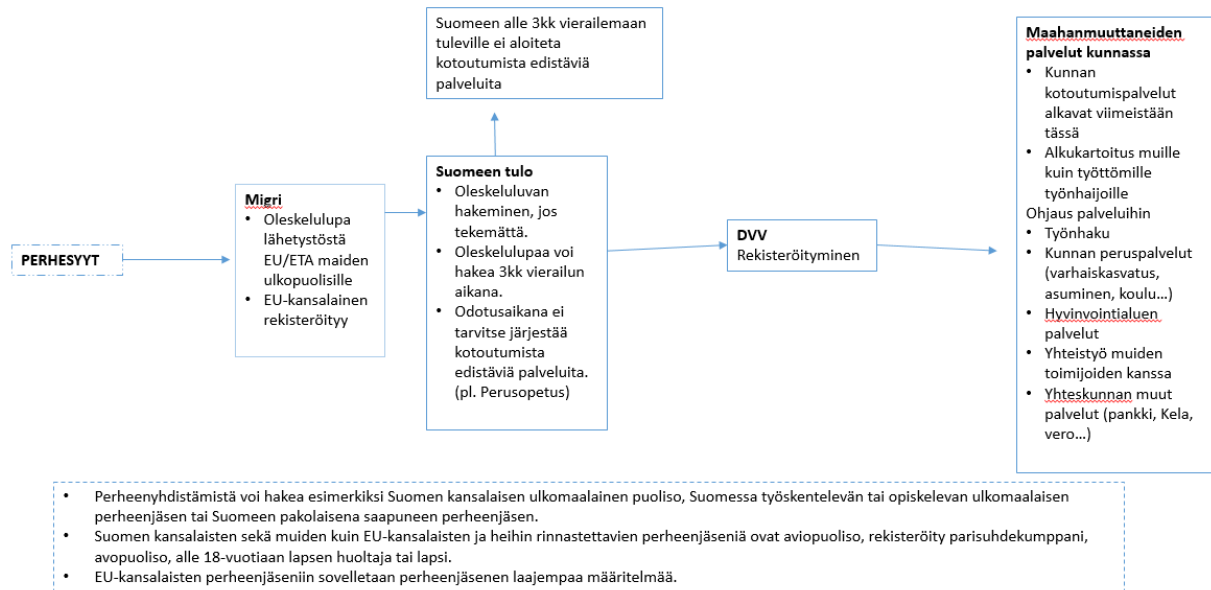
Ulkomaalaistaustainen on henkilö, jonka molemmat vanhemmat tai ainoa tiedossa oleva vanhempi on syntynyt ulkomailla. Ulkomaalaistaustaisia ovat myös ulkomailla syntyneet henkilöt, joiden kummastakaan vanhemmasta ei ole tietoa Väestötietojärjestelmässä.

Kuntamalli on väliaikainen ratkaisu, jolla korvataan kunnille tilapäistä suojelua hakevien ja saavien majoittamisen ja muiden vastaanottopalveluiden tuottamisen kustannuksia.

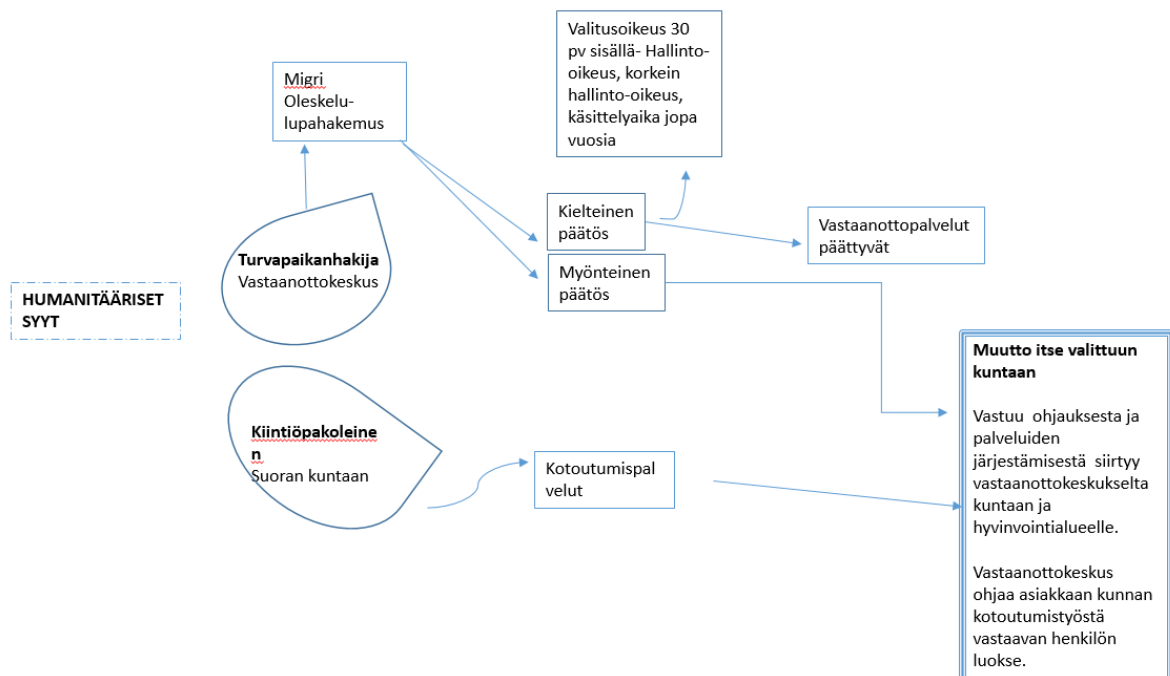
Tilapäinen suojelu on tarkoitettu Ukrainasta sotaa pakeneville henkilöille. Tilapäisen suojelun tarkoituksena on, että heille voidaan tarjota nopeasti väliaikaista suojelua.

LIITE 2: Kuntaan muuttavan palvelupolut

PERHESYIDEN PERUSTEELLA KUNTAAN TULEVAN PALVELUPOLKU

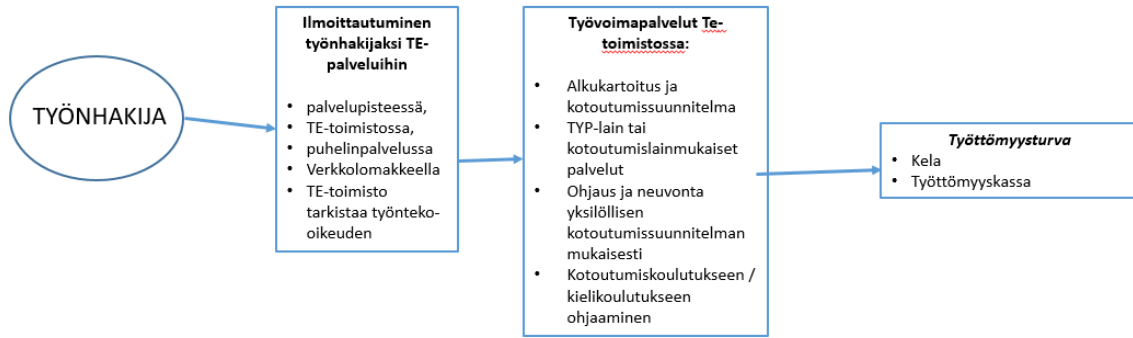

HUMANITAARISISTA SYISTÄ TULEVAN PALVELUPOLKU

LIITE 3: Työhaun palvelupolku

ULKOMAAN KANSALAISEN TYÖHAUN PALVELUPOLKU

- Jos et ole Suomen tai EU- tai ETA-maan tai Sveitsin kansalainen, voit ilmoittautua työnhakijaksi, jos olet saanut oleskeluluvan ja sinulla on työntekooikeus Suomessa.
- Jos sinulla ei voimassa olevaa oleskelulupaa, mutta olet hakenut jatko-oleskelulupaa, TE-toimisto tarkistaa, voitko ilmoittautua työnhakijaksi.

LIITE 4: Viitasaaren kaupunkistrategia 2022–2026